

Handlingsplan

mot vold i nære relasjoner 2026-2030

Forord

Vold i nære relasjoner rammer en mangfoldig gruppe mennesker, uavhengig av kjønn, alder, økonomisk og sosial bakgrunn. Samfunnsutfordringen er alvorlig og vedvarende, og har mange ansikter, fra fysiske overgrep, psykisk manipulasjon eller økonomisk kontroll.

Nasjonale myndigheter har utarbeidet veiledere som legger føringer for kommunalt planverk. Formålet er å styrke kunnskapen, sikre tidlig avdekking og gi bedre tjenester til alle berørte parter.

Narvik kommune har utarbeidet denne handlingsplanen gjennom en tverrfaglig arbeidsgruppe. Planen skal legge grunnlaget for kommunens videre arbeid med å forebygge, avdekke og håndtere vold i nære relasjoner.

Innhold

Forord.....	2
Liste over innsatsområder og tiltak.....	3
Innledning.....	4
Fokusområder og innsatsområder.....	7
Fokusområder:	7
Skjema for analysearbeidet.....	7
Innsatsområder:.....	8
Plan for implementering av handlingsplanen	9
Lover og konvensjoner	10
Kontaktopplysninger	11
Linker til ressurser	11
Ressurser	12
Sentrale dokumenter og nettsteder	12
Kompetansesentre og forskning	13
Veiledere, nettsteder, opplæring.....	13
Relevante meldinger, strategier og planer	14
Fra Kommuneplanens samfunnsdel (2022–2040)	15
Fra Oppvekststrategien (2025–2036)	15
Hva betyr dette for handlingsplanen?	16
Begrepsavklaring.....	17
Hva er vold?.....	17
Hva er vold i nære relasjoner?	18
Hva er nære relasjoner?	18
Referanser	19

Liste over innsatsområder og tiltak

Innsatsområder i første periode 2026-2030

Tiltak	Ansvarlig	Tid
Innsatsområde kompetanseheving		
1. Opplæringsprogrammet tilpasset tjenesteområdene for alle ansatte. 2. Årlig fagdag der nøkkelpersoner deltar og evaluerer arbeidet rundt vold i nære relasjoner. 3. Samarbeide med NAV som ressurs. 4. Fagdag om tema vold i nære relasjoner.	sektorledere enhetsledere	høst 2026- vår 2027
Innsatsområde rutineutvikling		
5. Nedsette ressursgruppe for videre arbeid. 6. Utvikle rutiner for håndtering av mistanke, avdekking og hjelp ved vold i nære relasjoner. 7. Utvikle tiltakskort som er lett tilgjengelig og tilpasset alle tjenester.	sektorledere enhetsledere	høst 2026- vår 2027
Innsatsområde informasjonsstrategi		
8. Utvikle en digital verktøykasse som skal være lett tilgjengelig for å hente verktøy for hjelp ved mistanke, avdekking og tiltak.	sektorledere enhetsledere	høst 2027- vår 2028

Anbefalte innsatsområder i neste periode 2030-2034

Tiltak	Ansvarlig	Tid
Innsatsområde kompetanseheving		
TryggEst-program etableres i Narvik kommune. Styrke arbeidet med opplæring og kunnskap i arbeidet med avdekking, fange opp og gi hjelp.	sektorledere enhetsledere	vår 2030
Innsatsområde rutineutvikling		
Utvikle rutiner for samarbeid med frivillige organisasjoner og tjenester.	sektorledere enhetsledere	vår 2030
Innsatsområde informasjonsstrategi		
Styrke tilknytning til frivillige organisasjoner. Gi informasjon om arbeidet til samfunnet gjennom frivillige organisasjoner, familievernkontor osv.	sektorledere enhetsledere	2030-2031

Innledning

Omfanget i befolkningen når det gjelder vold i nære relasjoner og overgrep er betydelig. Det har vært flere omfangsundersøkelser i Norge. Her er de siste tallene fra Nasjonalt kunnskapssenter om vold og traumatisk stress, NKVTS:

- **Partnervold:** 1 av 10 kvinner og 1 av 30 menn oppgir å ha blitt utsatt for alvorlig fysisk vold fra partner.
- **Voldtekt og overgrep:** 1 av 5 kvinner og 1 av 30 menn oppgir å ha opplevd å bli voldtatt minst en gang i livet. De fleste har blitt voldtatt av noen de kjenner. 1 av 20 kvinner oppga å ha blitt voldtatt av en partner. Nesten alle utsatt for voldtekt opplevde dette da de var under 30 år, og halvparten var under 18 år.
- **Vold og overgrep i barndommen:** Rundt 1 av 3 hadde opplevd mindre alvorlig vold fra foreldre i oppveksten, og rundt 1 av 10 hadde opplevd alvorlig vold fra foreldre. 1 av 5 kvinner og 1 av 20 menn hadde opplevd seksuelle overgrep før fylte 18 år.

Vold i nære relasjoner forekommer i alle samfunnslag og i alle miljøer, men Navs brukergrupper er overrepresentert. De utsatte kan være avhengige av voldsutøverne, og dermed mindre i stand til å beskytte seg selv eller komme seg bort.

Nasjonalt kunnskapssenter for vold og traumatisk stress (NKVTS) omfangsundersøkelse fra 2023 viser at voldsutsatte har dårligere råd enn ikke-voldsutsatte. En tidligere omfangsundersøkelse om fysisk partnervold (Norsk institutt for forskning på by og region, NIBR 2005) fant i tillegg at Navs brukergrupper er overrepresentert. De som oppga å ha dårlig råd eller motta sosialhjelp var i undersøkelsen mer enn dobbelt så utsatt for vold siste år. De som oppga å være arbeidsløse eller motta trygdeytelser var også vesentlig mer utsatt.

[NKVTS](#) opererer med at forekomsten av vold i Norge ser ut til å ha forandret seg lite fra slutten av 1980-tallet og frem til i dag. Tallene inkluderer tall for vold i nære relasjoner. Det er vanskelig å si om registrering av mer vold i nære relasjoner er en reell økning av vold eller om det er økt grad av avdekking.

Nesten en tredjedel av befolkningen, 22 prosent av kvinnene og 44 prosent av mennene, oppgir at de har vært utsatt for alvorlig vold etter at de fylte 18 år. 9 prosent av kvinnene og litt under 2 prosent av mennene har blitt voldtatt i løpet av livet.

- Litt over 9 prosent av kvinnene og i underkant av 2 prosent av mennene oppgir at de har vært utsatt for alvorlig fysisk vold fra partner. Kvinnene frykter i større grad enn menn å bli skadet eller drept.
- Nær fire prosent av kvinnene oppgir at de har blitt voldtatt av en partner.
- For menn var det nær null som oppga at de har blitt voldtatt av partner.
- Like mange kvinner og menn oppgir at de har opplevd mindre alvorlig fysisk vold fra en partner.
- De utsatte kvinnene oppgir imidlertid flere tilfeller av vold enn det menn rapporterte.

Den nasjonale undersøkelsen Ung vold-undersøkelsen 2023 viser en markant økning i seksuelle krenkelser. Gjennom å dele opp i grove og mildere grove seksuelle krenkelser, har vi et relativt nyansert bilde av utviklingstrekkene. Begge typer seksuelle krenkelser synes å ha økt markant både for jenter og gutter de siste årene. Tallene viser ikke om dette er knyttet til nære relasjoner.

For vår region med utgangspunkt i ca. 25000 innbyggere, sier statistikken:

- Det vil være ca. 2500 kvinner og 1000 menn som er utsatt for seksuelle overgrep før fylte 18 år.
- Det vil være ca. 5500 menn og 2750 kvinner som er utsatt for alvorlig vold.
- I løpet av livet vil det være ca. 250 menn og 1125 kvinner som både er blitt voldtatt samt utsatt for alvorlig fysisk vold fra partner.

I Narvik kommune er andelen i yrkesaktiv alder (16-66 år) lavere enn i landet som helhet. Andelen med psykiske symptomer og lidelser er høyere enn i landet som helhet, vurdert etter data fra fastlege og legevakt. (Hentet fra Folkehelseprofilen 2026). Noen av disse kan være voldsutsatte.

Det å ha vært utsatt for vold i nære relasjoner kan føre til store og langvarige helsemessige og sosiale hindre for fullføring av utdanning og deltakelse i arbeidslivet. For å lykkes med arbeidsrettet og sosialfaglig oppfølging i NAV, er det viktig å være klar over konsekvensene volden kan gi, slik at egnede tiltak kan settes inn.

Narvik kommune har et integreringstilbud for minoritetsspråklige og har de siste årene tatt imot mange mennesker fra blant annet Ukraina. I dette tilbudet blir det i dag gitt opplæring i det norske samfunnet og hvordan være foreldre og familie.

Krisesentret som er lokalisert i Narvik har vært en ideell organisasjon, men blir nå kommunalt. Det har vært levert tjenester til flere av våre nabokommuner; Evenes, Gratangen og Lavangen. Det er registrert en økning av bruk av krisesentret de siste årene både for overnattinger og dagbrukere.

Krisesenterstatistikken for 2025 viser:

- 2025: 35 kvinner og 21 barn bodde på krisesenteret i til sammen 520 døgn. 56 kvinner og 6 menn var på til sammen 531 dagbesøk. 11 barn var på til sammen 21 dagbesøk.
- 2024: 22 kvinner og 11 barn bodde på krisesenteret i til sammen 1029 døgn. 57 kvinner og 5 menn var på til sammen 344 dagbesøk. 7 barn ble registrert med 8 besøk. De var på besøk sammen med foresatte.
- 2023: 12 kvinner, 3 menn og 4 barn bodde på krisesenteret i til sammen 429 døgn. 46 kvinner og 1 mann var på til sammen 288 dagbesøk. 5 barn ble registrert med 14 dagbesøk. De var på besøk sammen med foresatte.
- 2022: 18 kvinner, 2 menn og 8 barn bodde på krisesenteret i til sammen 457 døgn. 42 kvinner og 2 menn var på til sammen 294 dagbesøk. 3 barn er registrert med 3 dagbesøk. De var på besøk sammen med foresatte.
- 2021: 18 kvinner, 1 mann og 15 barn bodde på krisesenteret i til sammen 421 døgn. 43 kvinner var på til sammen 288 dagbesøk.

Enhet forebyggende helsetjenester gir i dag et tilbud til gravide og foreldre med en samtale om familie, rus og vold. I tillegg er det fokus i barnehager og skoler om kropp og seksualitet gjennom bruk av opplæringsverktøyet "Jeg vet". Alle barn har rett på en trygg barndom.

Handlingsplanene skal legge grunnlaget for et videre arbeid for å avgrense vold i nære relasjoner i alle aldersgrupper i vår kommune.

Samfunnsplanen og Oppvekststrategien for Narvik kommune er en del av grunnlaget for utviklingen av denne handlingsplanen.

Fra våren 2026 er det ansatt SLT- koordinator (Samordning av lokale rus- og kriminalitetsforebyggende tiltak) i prosjektstillingen i Narvik kommune. Dette vil ha betydning for det videre arbeidet rundt vold.

Fokusområder og innsatsområder

Fokusområder:

Gjennom handlingsplanen for vår kommune ønsker vi å fokusere på det vi samlet kan bli bedre på i vår utøvelse av tjenestene. Arbeidet er startet gjennom en kartlegging ute i enhetene og et analysearbeid gjennom et skjema for forebygging.

Skjema for analysearbeidet

Analysen er delt inn i 3 hovedområder: forebygging, avdekking, og tiltak.

1. Forebygging: Tiltak som reduserer insidens (hyppighet), og påfølgende prevalens (utbredelse) over tid.
2. Avdekking: Tiltak som øker antall tilfeller som avdekkes.
3. Tiltak: Innsats som ytes overfor utsatte og utøvere når vold i nære relasjoner avdekkes.

Disse hovedområdene vurderes opp mot 3 tiltaksnivåer (når hensiktsmessig):

1. Universelt: Tiltak som gjennomføres på befolkningsnivå.
2. Selektivt: Tiltak overfor selekterte grupper på bakgrunn av grad av risiko.
3. Indikativt: Tiltak som gjennomføres på individnivå ved indikasjon.

	Forebygging	Avdekking	Tiltak
Universell	Befolkningsrettet forebyggende innsats	Innsats på befolkningsnivå for å øke avdekkingsrate	<i>ikke aktuell</i>
Selektiv	Forebyggende innsats overfor risikogrupper	Innsats overfor risikogrupper for å øke avdekkingsrate	<i>ikke aktuell</i>
Indikativ	Forebyggende innsats på individnivå	Innsats overfor individer i risiko for å øke avdekkingsrate	Tiltak på individnivå når vold i nære relasjoner avdekkes

Undersøkelsene og vår analyse viste at de punktene med svakest resultat er informasjon om, kunnskap om og hvilke tiltak man setter inn først i møte med personer utsatt for vold i nære relasjoner.

Analysearbeidet viser at handlingsplanen må være grunnlaget for det videre arbeidet mot vold i nære relasjoner. Da det er veldig variert kunnskap om tema i

våre tjenester, velger vi tre fokusområder der vi skal jobbe både mot en brei målgruppe og i alle tjenester.

- Alle tjenestene i Narvik kommune skal ha kunnskap om vold i nære relasjoner og hva de kan gjøre for å forebygge, avdekke og sette inn tiltak for å dempe vold i nære relasjoner.
- Narvik kommune skal jobbe aktivt for å spre kunnskap om vold i nære relasjoner både internt og eksternt.
- Alle tjenester skal ha tilgang til informasjon, tiltakskort, som er lett tilgjengelig i en situasjon der man avdekker eller har mistanke om vold i nære relasjoner.

Innsatsområder:

- Vi skal øke kunnskapen om vold i nære relasjoner i alle tjenestene i Narvik kommune.
 - kursing av ansatte i ulike tjenesteområder
 - fagdager med vold i nære relasjoner som tema
- Det skal utvikles en informasjonsstrategi for tema vold i nære relasjoner.
 - foldere og informasjon på Narvik kommunes hjemmeside
 - informasjon skal lages på flere språk
 - tema skal tas opp i samtaler med pårørende på alle nivå
- Tiltaksplan/kort skal utvikles og være lett tilgjengelig for alle ansatte i alle tjenester i Narvik kommune.
 - alle enheter skal ha egne tiltakskort som er utviklet fra et overordnet kort/ mal slik at informasjonen blir lik, men lokalt tilpasset
 - for barn og unge skal man bruke verktøyene i BTI-modellen ved mistanke
 - det skal utvikles rutinebeskrivelser
 - det skal opprettes en digital ressurside med tema vold i nære relasjoner

Interkommunalt samarbeid: Narvik er vertskommune for et kommunalt krisesentertilbud som også dekker kommunene Evenes, Gratangen og Lavangen.

Tverrfaglig samarbeid: Det skal legges til rette for tverrfaglig samarbeid mellom politi, barnevern, helsevesen, krisesenter og skole/barnehage. Planen skal sikre bedre samordning og koordinert hjelp.

Plan for implementering av handlingsplanen

- Politisk behandling: Planen skal behandles i kommunestyret våren 2026.
- Oppfølging: Det skal arrangeres fagdager for faglig oppdatering og kursing av fagpersoner i alle ledd som en del av implementeringen.
- Evaluering: Planen skal rulleres hvert 4. år.

Implementering:

Det finnes en rekke nyttige veiledere, nettsteder, opplærings- og kartleggingsverktøy.

Det viktigste i implementeringen er at den er forankret i kommunens ledelse. Arbeidet bør så operasjonaliseres av sektorlederne og enhetslederne som skal sette ned en ressursgruppe for arbeidet. I implementeringen må det gjøres en gjennomgang av hvilken opplæring som skal legges til de ulike yrkesgruppene. Her er noen aktuelle kurs som bør inngå i bygging av kunnskap i våre tjenester.

Kurs forebyggende helse	Veileder for helse- og omsorgstjenesten arbeid med vold i nære relasjoner. Utviklet av NKVTS
Kurs barnehage	Vold og seksuelle overgrep mot barn - barnehagekurset
Kurs skole	Vold og seksuelle overgrep mot barn – skolekurset . Nettkurs for dem som jobber i skolen. Utviklet av Regionalt ressurscenter om vold, traumatisk stress og selvmordsforebygging, RVTS Nord i samarbeid med UiT Norges arktiske universitet, campus Narvik.
Kurs for legevaktpersonell	Nettkurs i volds- og overgrepshåndtering for legevaktpersonell . Utviklet av Nasjonalt kompetansesenter for legevaktmedisin.
Kurs for helsepersonell	Overgrep mot eldre – kan du hjelpe? – et elektronisk opplæringsprogram om overgrep mot eldre rettet mot helsepersonell. Utviklet av Vern for eldre.

Kartleggingsverktøy	RITE – Et risikovurderingsverktøy utarbeidet av TryggEst som kan brukes for å vurdere den voldsutsattes risiko for å bli utsatt for ny vold.
Avvergingsplikten	Plikt.no gir informasjon om avvergingsplikten, hvordan du kan avverge og oversikt over hvilke volds- og seksuallovbrudd du kan ha plikt til å søke å avverge. Utviklet av NKVTS .
Andre ressurssider	RVTSenes ressurssider . Opplisting av portaler, opplæringsverktøy, filmer, brosjyrer, magasiner og spill. Dinutvei.no – nasjonal veiviser ved vold i nære relasjoner. Veiviseren retter seg mot både utsatte, utøvere, pårørende og personer som møter utsatte eller utøvere gjennom sitt arbeid med vold i nære relasjoner og gir blant annet oversikt over lokale og nasjonale hjelpetilbud. Utviklet av NKVTS .

Lover og konvensjoner

De lovpålagte pliktene gir klare føringer for kommunens voldsarbeid og rettigheter for innbyggerne. De ulike lovene er godt beskrevet av NKVTS i “Veilederen for utvikling av kommunale handlingsplaner for vold i nære relasjoner”.

[Veileder for utvikling av kommunale handlingsplaner mot vold i nære relasjoner.](#)

Det er veldig mange lover som regulerer arbeidet, blant annet lover knyttet til helse- og omsorgssektoren. Av andre lover kan nevnes lovverk på overordnet nivå, lover om samarbeid og samhandling, lover om fagpersonell og lover om brukerrettigheter.

Kontaktopplysninger

Linker til ressurser	
Nav Ressurssider om vold i nære relasjoner	Informasjon og ressursbank
Samhandlingsmodell BTI	Narvik kommune sin BTI side
Negativ sosial kontroll og æresrelatert vold	Fra BUFDIR
Negativ sosial kontroll og æresrelatert vold, UDIR	Fra UDIR
Vold i nære relasjoner og seksuelle overgrep i samiske samfunn	NKVTS; Norsk kompetansesenter mot vold og traumatisk stress.
Nasjonalt kunnskapssenter for vold og traumatisk stress,	NKVTS
Råd og veiledning/ konsultasjonsteam, Statens barnehus.	Har kan man spørre og få råd om saker man er usikker på.
Politiet råd og veiledning	
Din utvei. Nasjonal veileder ved vold og overgrep	Hjelp til å komme ut at en vanskelig situasjon
NAV Vold i nære relasjoner og menneskehandel	NAV
VOlinjen for deg som opplever vold.	En ressurside for den som er utsatt for vold.
RVTS Regionalt ressurscenter for vold og traumatisk stress	RVTS Nord, Tromsø
Reform - menn som er utsatt for vold	Nettside for menn som er utsatt for vold
Din vei ut	Oversikt over hjelpetilbud i landet
Narvik unge sanitet	Har god oversikt og kunnskap om tema vold blant unge.
Konfliktrådet i Nordland	Samarbeider med SLT-koordinatorene

Kontaktinformasjon for hjelp:

- Politiet: 02800 / 112
- Narvik og omegn krisesenter: (+47) 76 95 73 39
- Barneverntjenesten: (+47) 76 91 34 16 (mandag til fredag 08:00 - 15:30).
 - Vakttelefon: (+47) 90 98 45 00 (hverdager fra 15:30, i helger og helligdager - hele døgnet).
- Legevakt: 116 117
- Kompetanseteam mot negativ sosial kontroll og æresrelatert vold:
 - (+47) 80 90 50 (man-fre kl. 09:00-15:00)
(kompetanseteamet@bufdir.no)

Ressurser

Det finnes en mengde dokumenter, nettsteder og annet som er aktuelt for handlingsplanen. De fleste av disse kan man få [oversikt over hos Nasjonalt kunnskapssenter](#) om vold og traumatisk stress (NKVTS).

Sentrale dokumenter og nettsteder

For å lykkes med å bekjempe vold i nære relasjoner må innsatsen være helhetlig og samordnet.

- [Veileder for helse- og omsorgstjenestens arbeid med vold i nære relasjoner](#). Veilederen handler om vold mot både barn og voksne, og dekker både utsatte og utøvere. Den er utviklet av NKVTS.
- [Dinutvei.no](#) – nasjonal veiviser ved vold i nære relasjoner. Veiviseren retter seg mot både utsatte, utøvere, pårørende og personer som møter utsatte eller utøvere gjennom sitt arbeid med vold i nære relasjoner og gir blant annet oversikt over lokale og nasjonale hjelpetilbud.
- [TryggEst – vern av risikoutsatte voksne](#) – bidrar til å forhindre, avdekke og håndtere vold mot voksne som i liten eller ingen grad er i stand til å beskytte seg selv.

For flere relevante og sentrale dokumenter, se [nasjonale føringer](#).

Kompetansesentre og forskning

De regionale ressursssentrene om vold, traumatisk stress og selvmordsforebygging (RVTS) har en sentral rolle i å støtte og veilede kommunene i arbeidet mot vold i nære relasjoner.

- [Regionale ressursssentre om vold, traumatisk stress og selvmordsforebygging \(RVTS\)](#) – bidrar til kompetanseheving gjennom undervisning, veiledning, konsultasjon og nettverksarbeid.
- [Nasjonalt kunnskapssenter om vold og traumatisk stress \(NKVTS\)](#) – utvikler og sprer kunnskap og kompetanse om vold og traumatisk stress.
- [Alternativ til vold \(ATV\)](#) formidler kunnskap og sprer kompetanse gjennom foredrag, kurs, konferanser og faglig veiledning.
- [Krisesentersekretariatet](#) – jobber bl.a. for å styrke tilbudet av krisesentre, gjennom informasjonsarbeid, lovpåvirkning, undervisning, kurs og mer.
- [Senter for krisepsykologi](#) og [Klinikk for krisepsykologi](#) – bidrar til kunnskapsheving gjennom kurs, konferanser, etter- og videreutdanning samt forskning.
- [Sekretariatet for konfliktrådene \(Sfk\)](#) har det nasjonale ansvaret for faglig oppfølging og støtte til SLT-samarbeidet i kommunene. Dette omfatter blant annet tilbud om opplæring, kurs, konferanser og nettverksmøter.
- [Kirkelig ressursssenter mot vold og seksuelle overgrep](#) – kurser fagfolk og kirkelige ansatte.
- [Kompetanseteamet mot tvangsekteskap, kjønnslemlestelse og negativ sosial kontroll](#) bistår hjelpeapparatet og enkeltpersoner i saker som omhandler denne typen spørsmål.

Veiledere, nettsteder, opplæring

Det finnes en rekke nyttige veiledere, nettsteder, opplærings- og kartleggingsverktøy. Enkelte krever innlogging.

- [Veileder for helse- og omsorgstjenesten arbeid med vold i nære relasjoner](#). Utviklet av [NKVTS](#).
- [RVTS-enes ressursider](#). Oppstilling av portaler, opplæringsverktøy, filmer, brosjyrer, magasiner og spill.
- [Dinutvei.no](#) – nasjonal veiviser ved vold i nære relasjoner. Veiviseren retter seg mot både utsatte, utøvere, pårørende og personer som møter utsatte eller utøvere gjennom sitt arbeid med vold i nære relasjoner og gir blant annet oversikt over lokale og nasjonale hjelpetilbud. Utviklet av [NKVTS](#).

- [Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet \(Bufdir\)](#) – har nettsider med mye nyttig informasjon om vold og overgrep.
- [TryggEst – vern av risikoutsatte voksne](#) – bidrar til å forhindre, avdekke og håndtere vold mot voksne som i liten eller ingen grad er i stand til å beskytte seg selv. Utviklet av [Bufdir](#).
- [Veiviser om kjønnslemlestelse](#). Utviklet av [NKVTS](#).
- [Plikt.no](#) gir informasjon om avvergingsplikten, hvordan du kan avverge og oversikt over hvilke volds- og seksuallovbrudd du kan ha plikt til å søke å avverge. Utviklet av [NKVTS](#).
- Portalen [rettentil.no](#) er et oversiktsverktøy for dem som møter barn og unge som kan være utsatt for negativ sosial kontroll, tvangsekteskap eller kjønnslemlestelse. Utviklet av RVTs Øst.
- [Vold og seksuelle overgrep mot barn – skolekurset](#). Nettkurs for dem som jobber i skolen. Utviklet av Regionalt ressursenter om vold, traumatisk stress og selvmordsforebygging, RVTs Nord i samarbeid med UiT Norges arktiske universitet, campus Narvik.
- [Nettkurs i volds- og overgrepshåndtering for legevaktpersonell](#). Utviklet av Nasjonalt kompetansesenter for legevaktmedisin.
- [Overgrep mot eldre – kan du hjelpe?](#) – et elektronisk opplæringsprogram om overgrep mot eldre rettet mot helsepersonell. Utviklet av Vern for eldre.
- For en oversikt over eksisterende kartleggingsverktøy, se følgende rapport fra NKVTS: [Oversikt over rutineguider og kartleggingsverktøy for avdekking av vold i nære relasjoner](#)
- [RITE](#) – Et risikovurderingsverktøy utarbeidet av TryggEst som kan brukes for å vurdere voldsutsattes risiko for å bli utsatt for ny vold.
- [Veileder for NAV-ansatte om vold i nære relasjoner og menneskehandel](#)

Relevante meldinger, strategier og planer

Handlingsplanen bygger på Narvik kommuneplanens samfunnsdel som er den overordnede planen, Helse og omsorgsplanen og Oppvekststrategien for Narvik kommune.

Handlingsplan mot vold i nære relasjoner vil spesielt dekke mål knyttet til trygghet, forebygging og beskyttelse av sårbare grupper som er definert i både kommuneplanens samfunnsdel og oppvekststrategien.

Mål og strategier i de ovenfor nevnte planene:

Fra Kommuneplanens samfunnsdel (2022–2040)

Under fokusområdet «Fred, rettferdighet og velfungerende institusjoner» er det fastsatt konkrete mål som direkte berører vold i nære relasjoner:

- **Redusere vold og overgrep:** Et sentralt delmål er at kommunen skal jobbe med forebyggende tiltak for å redusere omsorgssvikt, vold og seksuelle overgrep i nære og andre relasjoner.
- **Beskyttelse av eldre:** Planen slår fast at Narvik kommune skal jobbe spesifikt for å forhindre vold eller overgrep mot eldre.
- **Forebygging blant unge:** Det er et mål at samfunnet skal arbeide forebyggende og informativt for å forhindre vold og kriminalitet blant unge, og kommunen skal være en pådriver i dette arbeidet.
- **Opplæring og rutiner:** For å nå disse målene skal kommunen styrke opplæring av personale, lage gode rutiner og retningslinjer for oppfølging av meldinger, samt arbeide etter modellen for «Bedre tverrfaglig innsats – BTI».

I tillegg støtter målene under «God helse og livskvalitet» opp om dette ved å fokusere på at Narvik skal være best i Nord-Norge på trygghet og gode levevilkår.

Fra Oppvekststrategien (2025–2036)

Oppvekststrategien er forankret i samfunnsdelen og utdyper arbeidet rettet mot barn, unge (0–24 år) og deres familier.

- **Trygt oppvekstmiljø:** Den overordnede målsettingen er at barn, unge og deres familier skal oppleve et trygt og helhetlig oppvekstmiljø som ser og støtter dem.
- **Identifisering av risiko:** En sentral strategi er å identifisere beskyttelses- og risikofaktorer i oppveksten og utvikle tjenestene basert på denne kunnskapen.
- **Tidlig innsats:** Strategien legger stor vekt på tidlig innsats, som innebærer å handle raskt og målrettet når det er tegn eller signaler som indikerer behov for ekstra støtte.
- **Stabile boforhold:** Det jobbes målrettet for at barn, unge og familier skal ha trygge og stabile boforhold, noe som er en viktig faktor i forebygging av utrygghet i hjemmet.

Hva betyr dette for handlingsplanen?

Handlingsplan mot vold i nære relasjoner skal operasjonalisere samfunnsdelens krav om forebygging av vold i alle aldersgrupper, med et spesielt fokus på den tverrfaglige handlingsmodellen i BTI og den tidlige innsatsen som er beskrevet i oppvekststrategien.

Formålet med planen: Planen skal være et sentralt verktøy for å sikre likeverdige og sammenhengende tjenester til voldsutsatte, samt sette føringer for tidlig innsats og forebygging. Kommunen har en lovpålagt plikt til å forebygge, avdekke og avverge vold og overgrep.

Visjon: Narvik kommune skal styrke handlingskompetansen til å kunne forebygge, avdekke og stoppe vold i nære relasjoner. Alle ansatte skal ha kunnskap om temaet, og det skal sikres en helhetlig tilnærming og felles grunnforståelse på tvers av tjenestene.

Lokalt mandat: Arbeidet bygger på "Veileder for utvikling av kommunale handlingsplaner" fra NKVTS og regjeringens handlingsplan "Frihet fra vold". Det er et særskilt mandat at det samiske perspektivet skal ivaretas i planen, da kommunen har en andel samisk befolkning som skal ivaretas særskilt.

Begrepsavklaring

Hva er vold?

Planen legger til grunn Per Isdals definisjon: «Vold er enhver handling rettet mot en annen person som gjennom at denne handlingen skader, smerter, skremmer eller krenker, får denne personen til å gjøre noe mot sin vilje eller slutte å gjøre noe den vil».

Ulike typer av vold i nære relasjoner

Fysisk vold – vold som innebærer fysisk kontakt. For eksempel slag, spark, risting, dytting, fastholding, biting, lugging, kloring og/eller innesperring.

Psykisk vold – bruk av ord, stemme, handling eller mangel på handling, som truer, krenker, skader eller kontrollerer en annen. For eksempel uttalelser som «Du er udugelig» og «Ingen bryr seg om deg», «Jeg skal drepe deg».

Seksuell vold – seksuell krenking mot en persons vilje eller mot en som ikke er i stand til å samtykke. For eksempel seksuell trakassering, voldtekt og/eller incest.

Materiell vold – ødelegging av gjenstander. For eksempel knusing av vindu, kasting av ting i gulvet, slag i veggen, ødeleggelse av gjenstander som betyr noe for en annen.

Økonomisk vold – kontroll over den voldsutsattes økonomi, der vedkommende forhindres i å ha råderett over egne økonomiske ressurser. For eksempel sperring av bankkort, ødelegge kredittverdighet, hindre muligheten til å tjene egne penger.

Digital vold – mobbing, utstøtning, trusler, trakassering, seksuelle overgrep, overvåking og kontroll gjennom digitale medier.

Oppdragervold – gjentatt eller alvorlig bruk av trusler, tvang, frihetsberøvelse, vold eller andre krenkelser mot barn som del av barneoppdragelsen kalles ofte for oppdragervold.

Latent vold – frykten og risikoen for at ny vold skal skje. For eksempel at den utsatte tilpasser atferden for å unngå å bli utsatt for vold.

Negativ sosial kontroll – kontroll over livet til en annen. For eksempel ved begrensning av sosial kontakt med familie og venner, valg av påkledning, fritidsaktiviteter, tilgang på informasjon.

Menneskehandel – utnytting av en person ved hjelp av trusler, misbruk eller deres sårbare situasjon, med det formål å oppnå økonomisk vinning eller andre fordeler. For eksempel prostitusjon, tvangsarbeid.

Vold mot dyr – vold og trusler mot dyr kan være en del av volden som skjer i nære relasjoner. For eksempel personer som utsettes for vold kan bli truet med at voldsutøveren vil skade familiens dyr dersom de forteller hva de utsettes for. Samisk perspektiv: Voldsutsatte med samisk bakgrunn kan møte særlige utfordringer i møte med hjelpeapparatet, blant annet knyttet til språk, kultur og tillit. Det må tas hensyn til at vold og overgrep kan være tabubelagt, og at indirekte kommunikasjon ofte benyttes om skambelagte temaer.

Hva er vold i nære relasjoner?

Vold i nære relasjoner omfatter ulike former for vold og overgrep mellom nåværende og tidligere familiemedlemmer, og den omfatter også barn som er vitne til vold. Negativ sosial kontroll, tvangsekteskap og kjønnslemlestelse faller også inn under begrepet.

Hva er nære relasjoner?

Det skilles mellom vold hvor den som utøver er i nær relasjon til den utsatte og vold utenfor nære relasjoner. I straffeloven av 2005 § 282 defineres nære relasjoner som nåværende eller tidligere ektefelle eller samboer, nåværende eller tidligere ektefelles eller samboers slektning i rett nedstigende linje, slektning i rett oppstigende linje, noen i sin husstand eller noen i sin omsorg. Det vil si at nære relasjoner også omfatter søsken, barn, foreldre, besteforeldre og barnebarn. I denne veilederen som legges til grunn for denne handlingsplanen inkluderer også storfamilie, partner, kjæresterelasjoner og personer i bofellesskap som nære relasjoner.

Referanser

Folkehelseprofilen 2026

Narvik kommune samfunnsplan

Narvik kommunes oppvekststrategi

Nasjonal veileder for utvikling av handlingsplaner mot vold i nære relasjoner

Negativ sosial kontroll og æresrelatert vold, BUFDIR og UDIR

Nav Ressursside om vold i nære relasjoner

Samhandlingsmodellen BTI, Narvik kommune

Norsk kompetansesenter for vold og traumatisk stress

Politiets råd og veiledning

VO-linjen for deg som opplever vold

Reform - nettside for menn som opplever vold

Din vei ut - oversikt over hjelpetilbud nasjonalt

**NARVIK
KOMMUNE**

Telefon: (+47) 76 91 20 00
Postboks 64
8501 Narvik

E-post:
postmottak@narvik.kommune.no
o
www.narvik.kommune.no
Org.nr: 959 469 059